

Pandemie výrobu krmných směsí neovlivnila

O tom, jak dopadl loňský rok v odvětví výroby krmiv a krmných směsí, jsme hovořili s výkonnou ředitelkou Spolku pro komodity a krmiva Bc. Carla Cizova, MBA. Jak uvedla, přes složitou situaci podle kvalifikovaných odhadů zůstane produkce u nás na stejné úrovni jako tomu bylo předloni.

Výkonná ředitelka Spolku pro komodity a krmiva Bc. Carla Cizova, MBA.

V Evropě je situace o něco horší. Podle předběžných údajů by měla výroba krmných směsí poklesnout asi o dvě procenta.

• Mohla byste představit váš spolek, jakými aktivitami se hlavně zabývá?

Spolek pro komodity a krmiva je zájmovým společenstvem, které sdružuje řadu podnikatelských subjektů, ať již ryze českých či zahraničních majících v ČR své pobočky. Spolek vznikl již v roce 1991 formou zájmového svazu a v roce 2015 byl transformován do současné podoby spolku. Právě letos oslavíme 30 let existence. Naši členové se dají zařadit zejména do těchto klíčových skupin podnikání. Nejde o výčet skupin všech, uvádím pouze ty klíčové:

– Nákup, skladování a ošetřování obilovin, olejnin, luštěnin a dalších komodit, užití těchto komodit, další zpracování a obchod.

– Sušení, čištění, třídění a analyzování komodit rostlinné výroby.

– Výživa hospodářských zvířat prostřednictvím optimalizovaných receptur krmných směsí sestavených na základě odborných expertiz.

– Výroba a odbyt krmných směsí pro veškeré kategorie hospodářských zvířat, zajištění premixů a účinných látek a dodávky komplexních krmných směsí subjektům podnikajícím v zemědělské prvovýrobě a na úseku živočišné výroby.

– Uplatnění aplikovaného výzkumu ve spolupráci s vědeckou základnou zabývající se komoditami rostlinné a živočišné výroby.

Posláním spolku je především hájit zájmy svých členů a prosazovat je u orgánů státní správy, územních a jiných orgánů, případně zastupovat své členy vůči zahraničním partnerům. Podílíme se na tvorbě a novelizaci právních předpisů souvisejících s podnikatelskou činností členů. Neustále soustředujeme, analyzujeme a zpracováváme důležité poznatky a zkušenosti z práce obdobných sdružení doma i v zahraničí a popularizujeme a rozšiřujeme je tak, aby mohly být účelně využívány v praxi.

Zastupujeme pravidelně naše členské organizace a hájíme jejich zájmy v Evropské unii. Poskytujeme odborné informační, analytické, konzultační, právní, poradenské a další služby a podle podmínek a možností napomáháme i dalšími způsoby k jejich hospodářské prosperitě a úspěšnému podnikatelskému a sociálnímu rozvoji. Podílíme se také na vytváření podmínek pro zvyšování kvalifikace, eventuálně zajišťování případné rekvalifikace pracovníků členů spolku.

Úzce spolupracujeme také s profesními svazy, společenstvy a komorami zejména v resortu zemědělství a potravinářství. Organizujeme každoročně vzdělávací činnost ke zvyšování odborné kvalifikace pracovníků členských organizací. Toto je výčet jen základních činností spolku, činnost je na národní i mezinárodní úrovni širší.

• Kolik máte členů? O jaké subjekty zejména jde? Jste členem nějaké mezinárodní organizace?

Náš spolek sdružuje na 80 % všech výrobců krmiv v České republice, naší ambicí je toto číslo postupně zvyšovat ideálně až ke 100 %. Mezi naše členy patří i tak významné subjekty, že jejich mateřské zahraniční společnosti jsou ve světové TOP patnáctce, co se týká výroby krmiv.

Zastoupení našeho spolku v nadnárodních zájmových organizacích považuji osobně za naprosto zásadní a prioritní věc. Na 60 až 70 % legislativy k nám aktuálně přichází nařízeními z Bruselu, je proto důležité, abychom na vznik takové legislativy měli přímý vliv, a to právě u zdroje, v místě vzniku, tj. v patřičných orgánech EU komise. Proto trvale a velmi dbáme na to, abychom měli své zástupce a spolupracující organizace v Bruselu, či takové zástupce, kteří tam na potřebná zasedání pravidelně cestují.

Aktuálně máme delegáty v pěti odborných výborech FEAFAC (evropská federace výrobců krmiv), jde o patrně nejširší pokrytí vůbec, srovnáváme-li se s jinými členskými zeměmi této organizace. Ta aktivně řeší veškerá nejen legislativní témata se všemi relevantními orgány EU komise. Cílem je, jak bylo již zmíněno, mít vliv a podíl na tvorbě legislativy takovým směrem, který je pro evropské a české krmiváře dobrý a žádoucí.

Spolek má, společně s Agrární komorou ČR, své zastoupení také v COPA-COGECA (svazek dvou velkých zastřešujících zemědělských organizací COPA a COGECA, nejsilnější zájmová skupina pro evropské zemědělce). Pravidelně jsme také v kontaktu s našimi europoslanci. I jejich pro-

střednictvím usilujeme o správné prosazování našich zájmů přímo v místě vzniku legislativ nás se dotýkajících.

• Jaká je roční produkce krmných směsí v České republice?

Údaje za rok 2020 budou dostupné až později v roce 2021, tedy zde rozeberu detailněji data za rok 2019.

Celková výroba krmných směsí činila v tomto zhruba 2737 tisíc tun, tzn. oproti roku 2018 došlo k jejímu nárůstu asi o jedno procento. Z toho produkce krmných směsí pro zvířata určená k výrobě potravin (to znamená skot, prasata, drůbež, ovce, králíci, ryby) činila v roce 2019 kolem 2453 tisíc tun, což představuje proti roku 2018 nárůst o 0,9 %. Krmných směsí pro zvířata určená k produkci potravin (zde řadíme psy, kočky, ptactvo, koně, lesní zvěř, kožehodná zvířata, laboratorní zvířata, ryby) se pak vyrobilo o 4965 tun, tj. o 1,7 % více.

Na zvýšení výroby krmných směsí pro zvířata určená k produkci potravin má podíl výroba krmných směsí pro skot. Výroba krmných směsí pro drůbež a prasata dosáhla téměř totožné úrovně, zatímco u krmných směsí pro ostatní zvířata (tj. ovce, kozy, králíci, ryby) byl zaznamenán jistý pokles.

Kontrola kvality krmných směsí je samozřejmostí.

Nárůst výroby krmných směsí pro skot představoval 38 tisíc tun (7,3 %). Mírný pokles objemu krmných směsí pro drůbež o 2987 tun činí pouhých zhruba 0,3 %. K nepatrnému poklesu o 5645 tun došlo i u krmných směsí pro prasata (tj. 0,8 %), zatímco snížení produkce krmných směsí pro ostatní zvířata (tzn. ovce, kozy, králíci a ryby) o 6352 tun představuje snížení výroby o asi 8 %.

Pro doplnění, krmiv pro zvířata neurčená k výrobě potravin se vyrobilo 283 474 tun, což bylo, jak jsem již uvedla, o 4965 tun více než v předchozím roce.

• **Přesto, můžete uvést, zda se loni snížila produkce krmiv?**

Většina výrobců krmiv nezaznamenala podle našich informací z důvodu pandemie Covid-19 v roce 2020 pokles výroby a prodeje krmných směsí. Někteří dokonce avizují i mírný nárůst, a to v řádu jednotek procent. Také rozložení do jednotlivých kategorií vyráběných krmiv očekáváme obdobné, jako tomu bylo v minulých letech.

Někteří výrobci sice zaznamenali mírný pokles produkce v prvním čtvrtletí roku 2020, ale toto snížení bylo způsobeno spíše vlivem ptačí chřipky H5N8 v komerčním chovu krůt, kam dodávali krmné směsi. Daný pokles byl naopak kompenzován v dalším období roku 2020 vyšším prodejem krmných směsí v kategorii prasat z důvodu provedené repopulace významného chovu. Odlišná je ovšem určitě situace na území Evropy, kde se za rok 2020 očekává významnější snížení výroby krmných směsí, zčásti z důvodu Covid-19, ovšem hlavní příčinou je vliv afrického moru prasat, vyskytujícího se zejména na území Maďarska, Rumunska, Bulharska, ale i ptačí chřipky.

Uvedu-li čísla konkrétně, pak předběžně v ČR za rok 2020 očekáváme nepatrné snížení výroby krmiv o 0,3 % vůči roku předchozímu, EU pak pokles o 2,2 % vůči roku minulému. Jde o kvalifikované odhady, kdy přesná data budou k dispozici až v průběhu roku 2021.

• **Jsmo, co se týká surovinové základny, soběstační? Které komodity dovážíme a v jakém objemu?**

Část surovin pro výrobu krmiv je do ČR pravidelně importována. Data za předchozí dva roky prozatím nejsou dostupná (za rok 2019 budu zveřejněna v Situační a výhledové zprávě ministerstva zemědělství v nejbližších týdnech tohoto roku), blíže se tedy podívám na importní údaje za rok 2018. V něm se do ČR dovezlo na 1 042 525 tun průmyslových krmných surovin a krmných směsí. Pro porovnání, v roce 2017 to bylo 1 064 970, v roce 2016 pak 977 791 a v roce 2015 šlo o 1 049 242 tun.

Významný je například dovoz sójových pokrutin. Ten v roce 2018 dosáhl 367 491 tun, což je v porovnání s rokem 2017 pokles o 7,6 %. Co se týká další důležité dovážené komodity, slunečnicových pokrutin, pak v roce 2018 se jejich import v porovnání s rokem 2017 snížil o 17,9 % (12 730 t) na 58 339 tun.

• **Jaká je kvalita u nás vyráběných krmných směsí? Jak se ověřuje jakost těchto krmiv?**

Na procesu kontroly kvality krmiv velice úzce spolupracujeme s dotčenými orgány, tj. s Ústředním kontrolním a zkušebním ústavem zemědělským a Ústavem pro státní kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv, v neposlední řadě také se Státní veterinární správou. Výsledky kontroly kvality ze strany ÚKZÚZ jsou každý měsíc pub-

Podle odhadů výroba krmných směsí za loňský rok u nás poklesla minimálně.

likovány na jejich webových stránkách. Obecně a dlouhodobě lze jistě říct, že výsledky jsou na velice příznivé úrovni. Konkrétně, co se týká roku 2019 vzhledem k tomu, že celková data za rok 2020 zatím nejsou dostupná, kontrolami ÚKZÚZ v počtu 1995 bylo zjištěno velice nízké procento porušení, z čehož většina byla marginálních, které mohl provozovatel odstranit během kontroly na místě. Zjištěné výsledky za rok 2019 také nevykázaly meziroční výkyvy.

Právě ÚKZÚZ ve spolupráci s naším spolkem a se zástupci společností certifikačních standardů bezpečnosti a kvality krmiv, připravil možnost rozšíření analýzy rizika provozů o faktor dobrovolného dodržování nadstandardních požadavků udržení bezpečnosti krmiv (tzv. Systém nadstandard). Zainteresovaným provozovatelům, k dnešnímu dni jsou jich již desítky, respektujícím požadavky nadstandardu definované nad rámec platné legislativy, je odečtena jedna úřední kontrola z počtu plánovaného pro následující kalendářní rok.

Základním principem Systému nadstandard je dodržení dohodnuté frekvence interní kontroly ověřování bezpečnosti krmiv u stanovených nejzávažnějších rizik. Záznamy o provádění interní kontroly provozovatelem jsou

průběžně elektronicky zasílány na ÚKZÚZ. Rovněž jsou definovány zásady nadstandardu pro eliminaci křížové kontaminace při výrobě i přepravě krmiv, pravidelné ověřování účinnosti míchacího zařízení, hodnocení dodavatelů krmiv i zpětné vazby odběratelů produktů, postupy řešení krizových situací ohrožení potravinového řetězce a další kroky, které přispívají k udržení bezpečnosti krmiv. Tento systém tedy rozhodně přispívá k ještě vyšší kvalitě vyráběných krmiv a je otevřen jak členům, tak nečlenům našeho spolku.

• **Řada našich podniků dodává například mléko do zahraničních mlékáren, které požadují, aby zvířata nebyla krmena surovinami s GMO. Francie nedávno oznámila, že omezí dovozy sóji bez určení původu, hlavně z Jižní Ameriky, které až dosud byly poměrně značné. Lze našim chovatelům záručit, že oni krmí opravdu směsí, které požadavkům zahraničních partnerů vyhoví?**

Požadavek na krmení zvířat směsí, které neobsahují geneticky modifikované složky, tedy »Bez GMO«, je v současné době vyžadován většinou mlékáren, které působí ČR, a to bez ohledu, zda je jejich vlastníkem společnost usídlená v ČR nebo zda má majitele v zahraničí. Požadavek na takové

Výrobní krmiv jsou vybaveny moderní technikou.

Plak na udržitelnou výrobu krmiv je jedním ze základních požadavků, který musí členové Spolku pro komodity a krmiva plnit.

dodávky tedy není pouze pro mléko dovážené do zahraničí, ale v současné době i do většiny mlékáren v ČR.

Potraviny bez GMO jsou na prvním místě vyžadovány od obchodních řetězců, které deklarují svým zákazníkům – spotřebitelům, že jimi prodávané mléčné produkty pocházejí z chovů, které nepoužívají krmiva obsahující GMO složky. V důsledku jde o prokazování bez GMO původu u surovin pro výrobu krmiv i veškerých složek používaných při výrobě potravin s vazbou na celý dodavatelský řetězec.

Požadavky na produkty bez GMO jsou mlékárnami vyžadovány již zhruba po tři roky. Nejedná se o specifikum pouze pro Českou republiku, ale tento požadavek je vyžadován také např. v Německu, Rakousku, Polsku atd.

Zabezpečení požadavků na krmiva, která jsou bez GMO, je pro dodavatele krmných surovin i výrobce směsí v České republice zásadní, protože je nezbytné prokazovat a kontrolovat, zda konkrétní surovina je skutečně bez GMO, což je ověřováno rozbory na přítomnost GMO. Zabezpečení dodávek krmiv v režimu bez GMO se týká i producentů, kteří prioritně nevyrábějí krmiva, ale při výrobě vznikají zbytky, které jsou využívány právě při krmení zvířat.

Požadavky se netýkají pouze krmných surovin a směsí, ale zahrnují také jejich dopravu. Dodávky potravin bez GMO se navíc nezaměřuje pouze na mlékárenství, ale také na jiné produkty, např. cukr, oleje atd., kdy v zahraničí lze spatřit také např. vejce nebo kuřata z chovů, které nepoužívají krmiva obsahující GMO.

Náš spolek tuto oblast pečlivě a dlouhodobě sleduje, protože tyto požadavky mají největší dopad na dodavatele a výrobce krmiv, kteří jsou na začátku celého dodavatelského řetězce. Zajištění těchto potřeb není v některých případech zcela jednoduché s ohledem na nezbytná opatření realizovaná při výrobě krmiv, ale vzhledem k tomu, že tyto nároky jsou v České republice již delší dobu, tak se jim výrobci i obchodní společnosti řádně přizpůsobili a požadavky na produkci krmiv a dodávky surovin v režimu bez GMO jsou schopni plnit.

Náš spolek již na počátku zvýšeného tlaku na krmení bez GMO na tuto situaci reagoval a ve spo-

lupraci s odborníky, tj. členy spolku i ve spolupráci s certifikačními společnostmi, byl zpracován a vydán Standard Bez GMO, který stanovuje požadavky na dodávky a výrobu v režimu bez GMO a ve spolupráci s certifikačními společnostmi je dělána certifikace výroby podle tohoto předpisu.

Dovoz krmiv, respektive krmných surovin, např. sóji z Jižní Ameriky, je právě z pohledu udržitelnosti jejich pěstování a doložení původu udržitelnosti kontrolován řetězcem, které provádějí audity u dodavatelů. Kontroly ověřují, zda daná plodina nepochází z Jižní Ameriky, a pokud odtud pochází, zda je prokazatelně její udržitelné pěstování.

K prokázání udržitelnosti slouží certifikáty vydané certifikačními orgány na základě auditu udržitelnosti u daného producenta, a také obchodníků v řetězci. Příkladem je například certifikace udržitelnosti podle schématu ISCC nebo schématu RTRS (Round Table on Responsible Soy Association).

Pro nakoupené množství konkrétní plodiny musí být k dispozici platný certifikát konkrétního certifikačního schématu udržitelnosti. To sleduje, spolu s plněním kritérií udržitelnosti, také požadavky na evidenci výnosu konkrétní plodiny, jejího prodeje a deklarování, což je právě potvrzováno certifikátem.

• Jaké jsou další aktuální nejdůležitější aktivity Spolku pro komodity a krmiva?

Spolek v současné době pracuje na několika důležitých projektech. Z klíčových uvádím například naši aktuální, velice úzkou spolupráci s MV ČR a s GR HZS ČR s ohledem zařazení segmentu krmiv do Vládního nařízení o kritické infrastrukturu. Reagujeme tak na současnou pandemickou situaci, ale jistě nejen.

Úspěšně jsme dále završili proces vzájemného uznání Bez GMO Standardu (jehož jsme vlastníkem) s německou společností Vlog, v současné době finišuje finální proces kontraktace.

Velice aktivně se zasazujeme též v tématu revize právních standardů pro mykotoxiny u krmiv. Dotčené unijní orgány totiž zamýšlejí úpravu těchto limitů z dnešních doporučených na maximálně stanovené úrovně. S relevantními orgány v ČR i v Bruselu usilujeme o zachování dnešního stavu.

Další agenda, kterou aktivně řešíme, je změna rizikového profi-

lu pro aflatoxin B1 v kukuřici ze sklizně roku 2020. Naše země totiž byla přezahena z nízkého rizika do rizika středního. Náš spolek činí maximum proto, aby se ČR navrátila k zemím s rizikem nízkým, čímž se sníží nákladovost, pracnost i procento kontrol.

Aktuálním počinem našeho spolku je také tradiční, národní Seminář rostlinné výroby, který se v těchto dnech bude konat, nyní výjimečně, vzhledem ke Covid-19 situaci, digitální formou.

Jistě bych zmínila naše úsilí a snahu, společně se zainteresovanými svazy a sdruženími v ČR, o přepočítání uhlíkové stopy rostlinných komodit. Česká republika totiž vychází, v současných závazných hodnotách EU u emisích skleníkových plynů, nelogicky hůře, než je tomu v jiných členských zemích EU, kde to nelze, vzhledem k znalostem tamního zemědělství, očekávat.

• I přes trvající pandemii se zdá, že Komise EU vůbec neslevuje a naopak, že ve svých »zelených a udržitelných snahách«. Reagují na toto nějakým způsobem výrobci krmiv sdružení ve vašem spolku?

Ano, předem a proaktivně na toto reagujeme. Jsem pevně a celoživotně přesvědčena o tom, že je dalece lépe aktivně reagovat, než být pasivní a nechat se pak »unášet« následky a dopady. Připravujeme proto intenzivně Národní chartu udržitelnosti výroby krmiv. Jejím cílem je vytvořit dokument, jakési slavnostní memorandum, kterým se dlouhodobě zavážeme dodržovat principy udržitelné výroby krmiv v ČR. Zároveň tento dokument bude sloužit jistě i marketingově pro zlepšení po-

hledu české i evropské veřejnosti na krmiva a na výrobce krmiv. Vzhledem ke zjevnému takzvanému »zelenému« a »udržitelnému« trendu, který uvnitř EU a celkově na trhu dlouhodobě vládne, je tato charta opravdu velice pozitivním, příznivým počinem. Sami totiž přicházíme proaktivně s něčím, co zapadá do obou výše uvedených trendů EU.

Národní charta udržitelnosti výroby krmiv vzniká vedle Evropské charty udržitelnosti krmiv »z pera« FEFAC, celoevropské federace výrobců krmiv. Naše charta ovšem obsahuje body adaptované ryze pro české krmivářské a zemědělské prostředí. Plak na udržitelnou výrobu krmiv a živočišné produkce jako takové je opravdu diametrálně odlišný například celou Evropou, proto vedle evropské charty vznikají charty národní, adaptované tedy pro každou zemi EU.

Naše charta se velice úzce dotýká rovněž působení obou resortů – ministerstev zemědělství a životního prostředí – a naším cílem bylo získání podpory z obou těchto resortů, což se nám podařilo. K chartě budou připojování signatáři z řad výrobců krmiv napříč celou Českou republikou.

Její signatáři budou svým podpisem deklarovat, že budou svým pracovním a sociálním jednáním například přispívat ke klimaticky neutrální výrobě, podporovat udržitelnou výživu skrze zvýšené využití zdrojů, podporovat prakticky zodpovědného nákupu, přispívat k pohodě zvířat a jejich welfare, či vést ke kvalitě života na venkově.

Zdeněk MAKOVÍČKA
Foto archiv SKK